

1. Олексюк Г. До Львова на футбольне свято у 2012 році// *Співдружність регіонів: Донецьк-Львів. Спільний спецвипуск Донецької та Львівської торгово-промислових палат, 2010. – С. 82.*
2. *Про транспорт: Закон України від 10.11.1994р. № 232/94-ВР.*
3. *Про питання державного підприємства обслуговування повітряного руху України : наказ Мінтрансу від 10.01.1993р. № 14; Про передачу майна до системи Комітету з використання повітряного простору України : наказ Мінтрансу від 06.02.1995р. № 56.*
4. Баран Р.Т. *Шляхи трансформації статистичних оцінок летовищних комплексів// Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Методологія статистичних оцінювань соціально-економічних процесів. (Збірник наукових праць) Випуск 3 (XLI). ІРД НАН України. - Львів, 2003. - С. 411 - 422.*
5. Баран Р. Т. *Повышение эффективности использования земельных ресурсов, экономико-правовые и организационные критерии реконструкции аэропортов (на примере подготовки аэропорта «Львов» к Евро-2012)// Инженерия транспорта и организация перевозок. Сборник стат. 15-й конференции молодых ученых Литвы «Наука – будущее Литвы», 4 мая 2012г., Вильнюс, Литва. - С. 366-373.*
6. *Про затвердження проекту та титулу будови реконструкції аеродрому державного підприємства «Міжнародний аеропорт «Львів»: Розпорядження Кабінету міністрів України від 29.01.2009р. № 103-р.; Про затвердження проекту та титулу будови нового аероузла державного підприємства "Міжнародний аеропорт "Львів": Розпорядження Кабінету міністрів України від 23.09.2009р. № 1160-р.*

МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАФТОГАЗОВОГО ПІДПРИЄМСТВА СТВОРЕНОГО НА ЗАСАДАХ КОНЦЕСІЇ

Горбова Х.В.

Національний університет “Львівська політехніка”

В економічній теорії існує багато методів, якими можна користуватись для оцінювання економічної ефективності інвестиційних та інноваційних проектів. Без сумніву, значною мірою ними можна користуватись і для оцінювання ефективності концесійних проектів. Проте, на нашу думку, це не завжди даватиме обґрунтований результат. Це пояснюється тим, що метод обґрунтування економічної ефективності будь-якого проекту має

логічно враховувати ті специфічні властивості, які є характерними для цих проектів. Якщо такого врахування не відбувається, то в більшості випадків буде отримано хибний результат.

Метою даного дослідження є встановлення проблемних питань в методиках обґрунтування економічної ефективності інвестиційних проектів та розроблення нових підходів до її розрахунку з врахуванням особливостей концесійних угод.

Існує група науковців [1, 2], які стверджують, що можна розраховувати ефективність інвестиційних проектів і без застосування методики дисконтування (приведення різночасових грошових потоків). В [1] запропоновано цей період приймати у відповідності до “розрахункового періоду експлуатації основних засобів”, який відповідає середньозваженій величині терміну експлуатації всіх основних засобів підприємства. Цей період запропоновано визначати за виразом [1, с. 249]

$$T_P = \frac{\sum K_{Oi}}{\sum \Pi_{ai}}, \quad (1) \quad H_n = \frac{\frac{1}{2} \Pi_0 \cdot T_P}{K_0} \quad (2)$$

де K_{Oi} – первісна вартість i -их основних засобів проекту (підприємства); Π_{ai} – їх річні амортизаційні відрахування, Π_0 – початкова (гранична) величина річного прибутку, який отримуватимуть від реалізації проекту; T_P – розрахунковий період реалізації проекту, який визначається за виразом (1); K_0 – первісна вартість основних засобів проекту.

Сутність методологічного підходу, який запропоновано в [1], складається з виконання двох етапів: економіко-математичного моделювання інвестиційного процесу, який базується на дослідженні життєвого циклу проекту; обґрунтування ефективності цього інвестиційного проекту, розрахунок якого базується на використанні значення константного показника “інвестиційна норма прибутку” відповідного (інвестиційного, інноваційного або концесійного) проекту. Константне значення показника H_n для всіх галузей, яке розраховане в [1], становить 1,5 часток одиниць. Тому, якщо фактичне значення, яке розраховане за виразом (2), є більшим (або дорівнює) від цього константного значення, то цей проект є ефективним, а якщо ні, то неефективним. Основним недоліком методики, яка запропонована в [1], є те, що розглядаються спрощені моделі інвестиційного циклу.

Тому друга ускладнена модель, яка розглядається в [1], є більш розповсюдженою, оскільки в ній враховуються два етапи: освоєння потужності і випуск продукції у відповідності з проектною потужністю, яка відповідає такому виразу [1, с. 252]:

$$K_{пт} = \begin{cases} -P_{уп} \cdot t + \frac{1}{2} \cdot P_{уп} \cdot \frac{1}{T_6} \cdot t^2, & 0 \leq t \leq T_{oc}; \\ K_{oc} + P_o(t - T_{oc}) - \frac{1}{2} P_o \frac{1}{T_p - T_{oc}} (t - T_{oc})^2, & T_{oc} \leq t \leq T_p; \end{cases} \quad (3)$$

де $P_{уп}$ – річні умовно постійні витрати; T_6 – координата точки безбитковості (початок періоду безбиткової роботи); P_o - початкова (гранична) величина річного прибутку, який отримуватимуть від реалізації проекту; K_{oc} – загальна величина одержаного прибутку в момент закінчення періоду освоєння потужності.

Проте, навіть ця досить реалістична модель реалізації інвестиційного процесу не охоплює всі можливі випадки, які можуть спостерігатись на підприємствах різних галузей. А найбільші розходження, які можуть спостерігатися із цією моделлю, є обґрунтування ефективності концесійного проекту. Це пов'язано з особливостями таких проектів.

У запропонованій нами моделі обґрунтування життєвого циклу концесійного проекту всі ці особливості враховуються. Запропоновано таку модель життєвого циклу концесійного проекту :

а) базова модель життєвого циклу проекту (ЖЦП), яка відповідає виразу

$$P_t = \begin{cases} -R_{60} \cdot t + \frac{1}{2} \cdot \frac{R_{60}}{T_{m1}} \cdot t^2, & 0 \leq t \leq T_6; \\ R_{e0} \cdot (t - T_6) - \frac{1}{2} \cdot \frac{R_{e0}}{(T_{m2} - T_6)} \cdot (t - T_6)^2 + C_1, & T_6 \leq t \leq T_p, \end{cases} \quad (4)$$

б) кінцева модель циклу, за якою визначатимемо ефективність проекту

$$K_t = \begin{cases} -\frac{1}{2} \cdot R_{60} \cdot t^2 + \frac{1}{6} \cdot \frac{R_{60}}{T_{m1}} \cdot t^3, & 0 \leq t \leq T_6; \\ \frac{1}{2} \cdot R_{e0} \cdot (t - T_6)^2 - \frac{1}{6} \cdot \frac{R_{e0}}{(T_{m2} - T_6)} \cdot (t - T_6)^3 + C_2, & T_6 \leq t \leq T_p, \end{cases} \quad (5)$$

де R_{60} і R_{e0} – початкове значення економічного прискорення в період будівництва (б) підприємства і його експлуатації (е); T_6 і T_p – тривалість періоду будівництва і розрахункового періоду експлуатації; T_{m1} і T_{m2} – час, коли досягається максимум інвестиційних витрат в період будівництва і максимуму прибутку в період експлуатації; C_1 – стала інтегрування, яка визначається із вихідних умов; C_2 – стала інтегрування, значення якої також визначається із вихідних умов але виразу (4).

Для розрахунку таких ризикових і довготривалих концесійних проектів ми пропонуємо застосовувати такий метод: загальна маса

вартості, яка витрачалась в період збиткової роботи, має дорівнювати масі вартості, яку отримуватимуть в період прибуткової роботи. Якщо пропустити окремі математичні доведення, то спрощено можна сказати, що для обґрунтування ефективності треба досягти виконання таких умов:

$$M_1 \leq M_2, \quad (6)$$

де M_1 і M_2 – “моменти вартості” збиткового і прибуткового періодів, економіко-математичний зміст цих показників полягає в тому, що їх значення відповідає площі штрихованих фігур, які знаходяться під графіком функції життєвого циклу продукції.

Запропонований метод обґрунтування ефективності інвестиційного (концесійного) проекту відрізняється від традиційного тим, що основну увагу зосереджує не на обґрунтуванні значень показників дисконтування (ставки дисконту і терміну приведення тощо), а на безпосередньому моделюванні цього процесу. Тобто ефективність визначається як логічне дослідження побудованої моделі. Без сумніву, що для застосування цієї методики у різних галузях необхідно враховувати їх особливості, які мають закладатись у базову модель життєвого циклу продукції.

1. Скворцов І.Б. Ефективність інвестиційного процесу: методологія, методи і практика: Монографія. – Львів: Видав. НУ “Львівська політехніка”, 2003. – 312 с. 2. Арапов О.С. Оцінювання інвестиційного потенціалу підприємства / Автореф. дисертац. канд. економ. наук, Хмельницький, 2012. – 20 с.

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНАХ

Химич О.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

Одним з актуальних напрямів дослідження шляхів активізації інвестиційної діяльності в регіоні є складання інвестиційних карт. Необхідність створення інформаційної системи для інвестора у вигляді інвестиційної карти пов'язана і з попитом на інформацію, детермінованим якісними характеристиками і властивостями самої інформації в карті, її призначенням, змістом, можливістю застосування та ін.

Метою дослідження є активізація інвестиційної діяльності в регіоні шляхом використання інвестиційних карт.